

אבילות בימי הספירה - שיעור 427

I. מקור העניין

עשרים וארבעה אלף תלמידים היו לו לרבי עקיבא וכולם מתו בזמן אחד מפני שלא נהגו כבוד זה בזה (יבמות ס"ג): ומתו במיתת אסכרה דכל אחד דיבר לשון הרע על חבירו (גמרא ומהרש"א שם) ועיין באבות (פ"ג - מט"ו) יהי כבוד חבירך חביב עליך כשלך וכבוד חבירך כמורא רבך ומורא רבך כמורא שמים (שם פ"ד - מט"ו) והם לא נהגו כן והבריות אומרות אוי למי שלמד תורה (ספר בין פסח לשבועות דף רט"ז) ולכן נוהגים כמה דיני אבילות בימים אלו

II. גילוח ותספורת

(א) מצוה לגלח זקנו כשחל ראש חודש אייר בע"ש למי שרגיל בכך כל ע"ש שכבוד שבת מצוה ולהחמיר שלא לגלח היא ביטול מצוה ולכאורה גם בל"ג בעומר אין להחמיר שלא לגלח או שלא להסתפר

(ב) מי שלא יוכל לעבוד להרוויח כשלא יסתפר מותר להסתפר אמנם אם אין הפסד ברור דאסור (אג"מ ה - כ"ד - ט)

(ג) מותר לחתן לגלח שערותיו וזקנו בכל שבעת ימי המשתה (יביע אומר ה - ל"ח) ואף מותר להקרואים להתתונה שאם לא יתגלחו לא יבואו

(ד) אביו נכה וצריך לבקר הרופא ואינו רוצה ללכת בלי תספורת הזקן יש להתיר לבנו לגלחו אם אין עצה אחרת (ד"ע)

(ה) מתירים תספורת בחוה"מ אם מצטערו אבל בספירה מצטער אינו היתר (אג"מ ז - ל"ו)

(ו) אין להתיר למי שצריך ללכת לבית משפט (jury duty) לגלח עצמו כי הרבה הולכים כן בכל יום ויום (ד"ע)

(ז) עיין באג"מ (ד - ק"ג) דלא נהגו איסור במקום הפסד בימי הספירה ובין המצרים אבל כשבוע שחל בו שאסור מדינא (תענית ב) אין להתיר

(ח) עיין באג"מ יו"ד (ז - דף רל"ח) שהביא מחלוקת בין המחבר ורמ"א יו"ד (ש"ג - ה) אם אשה מותרת בנטילת שער אחר ז' ימי האבילות. ואולי יודה הרמ"א שיש להקל בימי הספירה ובין המצרים כיון שהוא רק מנהג אבל ראוי להחמיר אם אינו נחוץ כל כך.

(ט) תספורת בליל ל"ג בעומר עיין ברמ"א (ת"ג - ז) דבמדינות אלו מסתפרין ביום ל"ג בעומר ולא בלילה ועיין עוד בבאר היטב (ה) "לאותן הנוהגין שלא לומר תחנון מבערב ה"ה דמותר להסתפר" ועיין במ"ב (י"ח) כשחל ל"ג בעומר בע"ש והוא לו שעת הדחק לעשות ביום אפשר שיש להקל לו לעשות בלילה שלפניו. ועיין עוד בשו"ת בית דוד (כ"פ) דמשום כבוד שבת מה לי ביום הששי מה לי בליל הששי

(י) ועוד יש מחלוקת אם מקצת הלילה ככולו שדעת הרמב"ן בספר תורת האדם (אבילות ט:) דככולו ודעת המהר"ם מרוטנבורג שאין לומר מקצת הלילה ככולו וכן פסק השו"ע (יו"ד ש"ח) והרדב"ז (ג - תקנ"ט) מתיר לימוד התורה ותשמיש המטה בליל ז' לאבילות משום דאנו אומרים מקצת הלילה ככולו במקום מצוה ומתירים ספק דרבנן אבל רחיצה אסור

III. ריקודין ומחולות ומוזיק בימים אלו

(א) יש להחמיר גם לקטנים שהגיעו לחינוך שלא לשמוע מוזיקה מאחר שאבילות דרבים הוא (אג"מ ז - כ"ח - ז) משמע דלשאינו הגיע לחינוך כגון בגן של תינוקות אין להחמיר

(ב) נישואין שנעשה בערב ר"ח אייר או בל"ג בעומר מותר לעשות שבע כרכות בכלי זמר בשבעה ימי המשתה שהם עוד בימי האבילות והכל מותרים לילך שם שכיון שמותר לחתן ולכלה מותר לכל (אג"מ ב - קנ"ט ד"ה והנה) שאם קפץ וכנס אין עונשין אותו (שו"ע ת"ג - ח) ועיין באג"מ (ז - ט"ה ד"ה דצד הריקודין)

(ג) אסור ללמוד או ללמד בכלי זמר אם הוא רק להנאתו ואם הוא לפרנסתו מותר (אג"מ ג - פ"ז) וגם כשהוא כביתו לבדו ואינו גורם לשמחה אסור (אג"מ יו"ד ז - קל"ז) אף שלא מפורש בפוסקים הקדמונים דמוזיק אסור מ"מ ק"ו הוא מריקוד ואסור לפרוץ גדר שהרי הוא כנדר והוי כאיסור דאורייתא (מנחת יצחק ב - קי"ח)

(ד) שירה בפה על הווארט של חתן וכלה מותר (ספר בין פסח לשבועות בשם רש"ז אורבעך)

ה) **עיינן במג"א** (תנ"ג - סק"ח) שכתב דנראה לי דבשידוכים אסור לעשות ריקודין ומחולות (ועיינן במג"א תקנ"ח - סק"ח) ועיינן במ"ב (תנ"ג - סק"ג) דנהגו שלא לעשות ריקודין ומחולות של מצוה וכ"ש של רשות וריקוד הוא אם אחד או שנים רוקדים ומחול שרוקדים אנשים רבים ע"י סיבוב (בין פסח לשבועות זף רפ"ד בשם הגרש"ז אויערבאך) ומוזיק אסור אף שלא הוה מפורש בפוסקים הקדמונים משום שק"ו הוא מריקוד ומחול (ערוך השלחן תנ"ג - ז)

ו) **אמנם היש"ש** (ז"ק פ"ז - סימן ל"ז) כתב שסעודת בר מצוה הוא סעודת מצוה כיום שנכנס לחופה וכ"כ השיורי כנסת הגדולה (תקנ"ח) שמותר להביא מנגנים בכלי שיר ביום המילה כ"כ השו"ת יחזה דעת (ו - ל"ד זף קט"ט) דלמילה ולפדיון הבן ולבר מצוה מותר ועיינן באג"מ (ח - קנ"ט וחלק ז - ז"ה) דלא משמע כן ועיינן בשו"ת קרן לדוד (ק"ט) דמותר גם שבע ברכות בימי הספירה בריקודים (אג"מ ז - ז"ה) וכ"כ השו"ת משנה הלכות (ו - ק"ט) דשבעת ימי המשתה דוחה איסור זה שאינו אלא ממנהגא

ז) **שמיעת שירה וניגונים המוקלטים בטייפ** אסור (יחזה דעת ו - ל"ד ואג"מ ח - קס"ו) וע"ע בשו"ת חלקת יעקב (ס"ז - ח"ט ז) שיש סברה גדולה להתיר הואיל ובשעה שגזרו לאסור הזמר לא היו כלים אלה בעולם ולא חלה עליהם גזירת חז"ל ורב ש.ז. ברוין היה מסופק בדבר

ח) **מותר אדם אחד לשיר בפה** בכל ענין ובפרט בדרך לימודו לעורר המחשבה כי בדרך כלל שירת אדם יחידי עשוי להפיג עצבונו ואין גורם לצאת לריקודים (פסקי תשובות תנ"ג - ח"ט 36)

ט) **לשמוע למוזיק שלא בכוונה** (כמו telephone, store, car)

1. **עיינן בשערים מצויינים בהלכה** שהביא השלטי גבורים (פסקים ו) דאם שומע הכומרים שהם מנגנים לע"ז אם אינו מתכוין ליהנות ואינו צריך לה מותר ולא גרע נידן דידן מזה שכל שאינו נותן דעתו על זה מותר

2. **השו"ת הר צבי** (זקוף קכ"ח) כתב דהעיקר שלא ישב האבל בתוך המסוכים בהחופה אבל להכנס במקום שיש קול זמרה מותר שאינו נותן דעתו על הכלי זמר ועיינן בשו"ע (יו"ד ז"ה ח"ט - ג) דמשמע דאין אסור לאבל לשמוע הכלי זמר בחופה כ"כ השו"ת שבט הלוי (ז - רי"ג)

3. **יש להחמיר** לקטנים שהגיעו לחינוך (אג"מ ז - כ"ח ז) משמע לאינו הגיע לחינוך מותר

י) **music to awake or put to sleep - classical** שמעתי מרב פנחס שיינבערג שאין איסור בדבר שאין זה מוזיק של שמחה שאסר חז"ל ואולי משום שאין מביא לידי ריקודים ומחולות

יא) **music containing words** שמעתי מרב ש.ז. ברוין שאין איסור בדבר משום שלא נהוג איסור בזה בזמן המנהג ואולי גם הטייפ מותר וצ"ע

יב) **music for aerobics** טוב שלא לשמוע בימי הספירה

יג) **dancing classes** הריקודים שהנשים עושים בכל ימות השנה אסור לעשות בימי הספירה וגם אסור לעשות בפרהסיא כמו בחתונה כל השנה (כך שמעתי מרב מנשה קליין)

יד) **עיינן באג"מ** (ח - קנ"ט) (וחלק ז - ז"ה) שהאיסור הוא רק על החתן וכלה לבד וכשהן מותרין ליכא ממילא שום איסור על המסדר קידושין והקרואים. ומשמע שאף בעבר ונשא שרשאין הקרואים לשמות עמו דהא איתא בשו"ע (סעיף ח) שאם קפץ וכנס שאין עונשין אותו ואם יהיה אסור לילך אל הסעודות ולשמחו אין לך עונש גדול מזה. ממילא האיסור לשמוע מוזיק בספירה אינו כאבילות ורק איסור על שמיעת מוזיק האסורה ולא מוזיק הנעשה בהיתר וגם משמע שהוא איסור שהוא טפל לנישואין ואיסור קל.

טו) **אמר לי רב דוד פיינשטיין** דיכול לילך למקום שמנגנים כגון בר מצוה ווראט או anniversary party אם צריך להיות שם. אם המוזיק נעשה בהיתר ולא דוקא לנישואין וכן שמעתי מרב דוד Steinwurtzel ז"ל וע"ע באג"מ (ז - ז"ה) לענין תספורת לנישואין וברית מילה

טז) **אם החופה ביום** ל"ג בעומר והסעודה בליל ל"ד עיינן באג"מ אה"ע (ח - ז"ה) שרשאין לעשות אף בכלי שיר כדרך כל חתונות מאחר שנתחייבו בשמחה ובריקודים

יז) **סעודה בלא ריקודים** עיינן באג"מ אה"ע (ח - ז"ה) דאפשר דאין דברים אלו בכלל המנהג דאבילות בימי הספירה אך מסתברא אולי יש להחמיר כיון שהוא ענין שמחה אבל סעודת מצוה מותר ואולי אכילת עראי בלא סעודה יש להתיר אפילו בלא מצוה

יח) **בני אשכנז** להיות בשמחת בר מצוה של ספרדי בכלי זמר אפשר יש להתיר (אג"מ ח - קנ"ט)

IV. **לענין** להתענות החתן בל"ג בעומר ונטילת הצפרנים ולקנות בגדים חדשים ולבנות בית דירה ולמנוע מציוור וכיור וכדומה עיינן בשיעור iv-vi 387